TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Hành trình biến rác thải nhựa thành tài nguyên và giải pháp kinh tế tuần hoàn

13:29 24/04/2026

Việt Nam đang đối mặt với tình trạng thất thoát gần 3 tỷ USD mỗi năm do rác thải nhựa không được phân loại và xử lý đạt chuẩn. Việc đồng bộ hóa quy trình phân loại tại nguồn, kết hợp đầu tư hạ tầng và ứng dụng công nghệ số được xem là giải pháp then chốt nhằm tối ưu hóa giá trị vật liệu, thúc đẩy nền kinh tế tuần hoàn.

Rác thải nhựa sau khi được phân loại đạt chuẩn sẽ được xử lý thành hạt nhựa tái chế, nguyên liệu đầu vào giá trị cho ngành công nghiệp sản xuất - Ảnh: DNCC

Thực trạng thất thoát giá trị vật liệu và rào cản hạ tầng

Theo báo cáo của Ngân hàng Thế giới công bố vào tháng 6 năm 2024, Việt Nam đang lãng phí tới 75% giá trị vật liệu nhựa, tương đương khoảng 2,9 tỷ USD mỗi năm. Số liệu này được tính toán dựa trên thực tế có đến 67% rác thải nhựa

mang giá trị cao không được thu gom. Nguyên nhân cốt lõi không nằm ở việc vật liệu thiếu giá trị kinh tế, mà do quy trình phân loại ban đầu chưa đạt yêu cầu. Rác thải thường bị trộn lẫn và nhiễm bẩn ngay từ hộ gia đình, dẫn đến sự suy giảm chất lượng hoặc hoàn toàn mất giá trị tái chế trước khi tiếp cận được hệ thống xử lý.

Tình trạng này gây áp lực lớn lên các cơ sở tái chế. Do phần lớn vật liệu thu gom bị lẫn tạp chất, các nhà máy phải tiêu tốn thêm chi phí và nhân lực để phân loại lại, thậm chí buộc phải loại bỏ những lô hàng không đạt tiêu chuẩn kỹ thuật. Nhằm giải quyết triệt để vấn đề từ gốc, Luật Bảo vệ môi trường năm 2020 đã đặt ra yêu cầu bắt buộc phân loại rác tại nguồn thành ba nhóm, chính thức áp dụng từ ngày 1/1/2025. Tuy nhiên, quy định pháp luật chỉ phát huy hiệu quả thực tế khi có hệ thống hạ tầng tương ứng để tiếp nhận và xử lý vật liệu, tránh tình trạng đứt gãy làm suy giảm giá trị vật liệu trong hành trình thu gom.

Giải pháp đồng bộ hóa quy trình thu hồi và ứng dụng công nghệ

Nhằm khắc phục những hạn chế hiện tại, phương pháp tiếp cận mang tính hệ thống đang được triển khai thông qua sự liên kết chặt chẽ giữa ba mắt xích: hành vi phân loại, hệ thống thu gom và nền tảng dữ liệu minh bạch. Điển hình, Unilever Việt Nam đã chủ động triển khai các giải pháp toàn diện xuyên suốt hành trình tái chế.

Ở khâu hành vi người dùng, các chiến dịch nâng cao nhận thức phân loại rác đã được mở rộng. Cùng với đó, thiết kế bao bì được cải tiến với gần 70% sản phẩm có khả năng tái chế, tái sử dụng hoặc phân hủy hữu cơ. Hàm lượng nhựa tái sinh trung bình đạt hơn 40%, cá biệt có dòng sản phẩm Sunlight đã sử dụng 100% nhựa tái sinh.

Unilever Việt Nam và Duy Tân Recycling hợp tác thu gom và tái chế rác nhựa trong giai đoạn 2025 - 2027 - Ảnh: DNCC

Đối với hệ thống thu gom và xử lý, mô hình hợp tác công tư được khởi xướng từ năm 2020 với sự tham gia của Bộ Tài nguyên và Môi trường cùng gần 30 đối tác đã cho thấy hiệu quả tích cực. Từ năm 2021 đến nay, mạng lưới này đã thu gom và tái chế thành công hơn 55.000 tấn rác thải nhựa, từng bước hình thành hệ thống thu hồi vật liệu với quy mô mở rộng.

Điểm đột phá trong quy trình này là việc ứng dụng công nghệ để minh bạch hóa dòng vật liệu. Mô hình Trạm thu hồi vật liệu tái chế (MRF) đã được triển khai thí điểm tại phường Tân Mỹ, Thành phố Hồ Chí Minh, thông qua sự hợp tác giữa Unilever Việt Nam, chính quyền địa phương và Công ty Cổ phần Công nghệ Grac.

Mô hình MRF được người dân địa phương hưởng ứng và tích cực sử dụng - Ảnh: DNCC

Khác với các điểm thu mua thông thường, trạm MRF đóng vai trò là nút kiểm soát chất lượng nghiêm ngặt trước khi vật liệu đến tay cơ sở tái chế. Toàn bộ lượng rác thải sau khi tiếp nhận được định lượng rõ ràng và số hóa qua ứng dụng di động Grac, cho phép ghi nhận, đối soát theo thời gian thực và tạo ra nguồn dữ liệu minh bạch cho toàn bộ chuỗi cung ứng.

Thành Nam